

Indenrigs- og Sundhedsministeriet
Slotsholmsgade 10-12
1612 København K

Sendt til valg@im.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
MOBIL 9132 5685
PEHJ@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 23/01622-3

17. AUGUST 2023

HØRINGSSVAR OVER UDKAST TIL LOVFORSLAG OM FORSKELLIGE MODERNISERINGER AF RAMMERNE FOR VALG OG LOKALDEMOKRATI

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har ved e-mail af 30. juni 2023 anmodet om Institut for Menneskerettigheders bemærkninger til udkast til lovforslag om ændring af folketingsvalgloven og forskellige andre love (Forskellige moderniseringer af rammerne for valg og lokaldemokrati mv.).

Mennesker med handicap har ret til at deltage i det politiske liv på lige fod med andre. De skal i den forbindelse sikres retten til uden pression at afgive en hemmelig stemme ved valg. Dette fremgår blandt andet af FN's handicapkonventions artikel 29.

Som reglerne er i dag, er det kun tilforordnede vælgere, der kan modtage brevstemmer fra vælgere, der stemmer i eget hjem, botilbud, plejebolig eller lignende. Ministeriet foreslår at ændre reglen, så ansatte i kommunen og på den institution, hvor vælgeren bor, også kan modtage brevstemmer (lovudkastets § 1, nr. 13-14, og § 3, nr. 33-34).

De tilforordnede vælgeres rolle er blandt andet at sikre en folkelig kontrol med valgets integritet. En del af denne kontrol går tabt, når reglerne lempes. Det kan desuden have betydning for borgerne, hvordan og til hvem de afgiver deres stemme. Nogle borgere vil formentlig helst være fri for at skulle give deres personlige stemme til en ansat på deres institution, de ser dagligt, og som de i nogle tilfælde er afhængige af i forhold til at modtage hjælp og omsorg.

Instituttet er på denne baggrund bekymret for den lempelse af reglerne, som ministeriet foreslår. Instituttet opfordrer til, at ministeriet overvejer andre modeller, der i højere grad sikrer borgernes selvbestemmelsesret.

Det kunne for eksempel være ved at bestemme, at vælgeren har ret til at anmode om at afgive sin stemme til en tilforordnet vælger, og at denne anmodning skal efterkommes, medmindre en tilforordnet vælger ikke er til rådighed.

For at undgå afhængighedsproblematikken kunne man også bestemme, at det kun er medarbejdere fra kommunen eller ansatte fra andre institutioner end den, hvor borgeren bor, der kan modtage borgerens stemme.

Instituttet anbefaler derfor:

- At Indenrigs- og Sundhedsministeriet ændrer lovudkastets § 1, nr. 13-14, og § 3, nr. 33-34, så de nye regler i højere grad sikrer borgernes selvbestemmelsesret og giver dem mulighed for at blive fritaget fra at skulle afgive deres stemme til ansatte på den institution, hvor de bor.

Instituttet har netop i dag udgivet en rapport om barriererne for valgdeltagelse for personer med handicap.¹ Rapporten viser, at der fortsat er udfordringer med tilgængeligheden for den demokratiske deltagelse og valghandlingen.

En barriere for tilgængeligheden kan blandt andet være, at de personer, der modtager vælgerens stemmer, mangler viden om reglerne om hjælp til valghandlingen og brug af hjælpemidler.

I vores rapport beskriver vi således Marianne Rosenvolds oplevelser med at stemme. Hun har svær leddegigt, sidder i kørestol og har brug for hjælp til at stemme. Hun har oplevet at blive råbt efter og beskyldt for at snyde, når hun har taget sin personlige hjælper med ind i stemmeboksen. Hun har også oplevet, at valgtilforordnede har insisteret på at komme ind i stemmeboksen, og at ansatte i borgerservice har smugkigget ind bag stemmeboksens gardin (rapporten side 33).

Det er derfor vigtigt at sikre sig, at de personer, der modtager brevstemmer, har viden om lovgivningen og tager hensyn til forskellige funktionsevner, uanset om de er tilforordnede vælgere, personale på institutionen eller kommunalt ansatte.

---

¹ Tilgængelig her: <https://menneskeret.dk/udgivelser/barrierer-valgdeltagelse-personer-handicap-goer-demokratiet-tilgaengeligt>.

Som lovgivningen er i dag, ses der ikke at være nogen samlede regler for, hvordan de personer, der modtager stemmer, skal informeres og oplæres omkring reglerne om hjælp til valgbehandlingen og brug af hjælpemidler. Det kan føre til forskellige praksisser mellem kommunerne og de enkelte valgsteder.

Instituttet anbefaler derfor:

- At Indenrigs- og Sundhedsministeriet bidrager til at sikre, at de personer, der modtager brevstemmer, har viden om lovgivningen og er instrueret om at tage hensyn til forskellige funktionsevner.

Der henvises til ministeriets sagsnummer 2023-1010.

Med venlig hilsen

Peter Kristian Hjaltason

SPECIALKONSULENT